

- І. Полухович // Юридичний журнал. – 2004. – № 5. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://justinian.com.ua/article.php?id=1191>. – Назва титулу з екрана.
4. Козлов Ю. М. Административные правоотношения / Козлов Ю. М. – М. : Юрид лит., 1976. – 184 с.
  5. Бребан Г. Французское административное право / Бребан Г. – М. : Статут, 1998. – 231 с.
  6. Габричидзе Б. Н., Административное право Российской Федерации : учебник / [Габричидзе Б. Н., Чернявский А. Г., Кузнецов С. М.]. – М. : Дело и Сервис, 2001. – 624 с.
  7. Тихомиров Ю. А. Административное право и процесс : полный курс. – 2-е изд., доп. и перераб. / Тихомиров Ю. А. – М. : Изд. Тихомирова М. Ю., 2005. – 697 с.
  8. Бахрах Д. Н. Административное право России : учебник для вузов / [Д. Н. Бахрах, С. Д. Хазанов, А. В. Демин] ; под ред. Д. Н. Бахраха. – М. : Норма – Инфра-М, 2002. – 623 с.
  9. Стариков Ю. Н. Курс общего административного права : в 3-х т. – Т. 1 : История. Наука. Предмет. Нормы. Субъекты. – М. : НОРМА (Издательская группа НОРМА-ИНФРА/М), 2002. – 728 с.
  10. Теория государства и права : учебник / [А. С. Пиголкин, А. Н. Головистикова, Ю. А. Дмитриев, А. Х. Саидов] ; под ред. [А. С. Пиголкина]. – М. : Юрайт-Издат, 2005. – 613 с.
  11. Алексин А. П. Административное право Российской Федерации : учебник / [Алексин А. П., Кармолицкий А. А., Козлов Ю. М.] ; под ред. А. П. Алексина. – М. : Зерцало-М, 2003. – 608 с.
  12. Стеценко С. Г. Адміністративне право України : навч. посіб. / С. Г. Стеценко. – К. : Атіка, 2008. – 624 с.
  13. Мандрик С. І. Поняття та види адміністративно-правових відносин, які виникають під час діяльності вищих навчальних закладів МВС України / С. І. Мандрик : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/portal/soc.../26.pdf. – Назва титулу з екрана.
  14. Демин А. В. Теория государства и права : курс лекцій / А. В. Демин. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 184 с.
  15. Новый тлумачний словник української мови : в 3-х т. – Т. 1: А-К / укладачі : [В. Яременко, О. Сліпушко] – К. : Аконтіт, 2007. – 926 с.
  16. Теория государства и права [текст] : учеб. для юрид. вузов и ф-тов ; под ред. В. М. Корельского, В. Д. Перевалова. – 2-е изд., изм. и доп. – М. : НОРМА, 2002. – 616 с.
  17. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підруч. / Скакун О. Ф. ; пер. з рос. – Х. : Консум, 2008. – 656 с.
  18. Про проголошення протоколу про принципи і форми співробітництва служб, що здійснюють боротьбу із злочинністю у сфері економіки МВС Білорусь, Росії, України : офіц. Текст : наказ МВС України від 19 липня 1993 р. № 421.
  19. Козлов Ю. М. Административные правоотношения / Козлов Ю. М. – М. : Юрид лит., 1976. – 184 с.
  20. Забарний Г. Г. Адміністративне право України : навч. посібн. / [Г. Г. Забарний, Р. А. Каложний, В. К. Шкарупа]. – К. : Вид. Паливода А. В., 2003. – 212 с.

ЗЕЛЕНІНА С. М.,

аспірант

(Запорізький національний університет)

УДК 342.736

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН» ДО ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Розглянуто особливості визначення поняття «звернення громадян» до органів державної влади за допомогою аналізу законодавства України у зазначеній сфері та наукових досліджень. Для з'ясування сутності вказаного поняття та визначення

характерних рис здійснено етимологічне дослідження цього поняття, надано доктринальне та законодавче визначення поняття «звернення громадян». У зв'язку з виявленими недоліками чинного законодавства та проведеним аналізом запропоновано визначення поняття «звернення громадян».

Ключові слова: звернення, право на звернення, звернення громадян, проект Адміністративно-процедурного кодексу, звернення громадян до органів виконавчої влади.

Рассмотрены особенности определения понятия «обращение граждан» в органы государственной власти посредством анализа законодательства Украины в данной сфере и научных исследований. С целью выяснения сущности указанного понятия и определения характерных черт было осуществлено этимологическое исследование указанного понятия, предоставлено доктринальное и законодательное определение понятия «обращение граждан». В связи с выявленными недостатками действующего законодательства и проведенным анализом предложено определение понятия «обращение граждан».

Ключевые слова: обращение, право на обращение, обращения граждан, проект Административно-процессуального кодекса, обращения граждан в органы исполнительной власти.

According to the Constitution of Ukraine, each person has the right to appeal to government agencies, local governments and their officials to address issues of their concern.

Working with citizens, their personal acceptance is an important activity of state bodies, means of obtaining information on matters within their competence, a form of strengthening and expanding relationships with the country's population. Despite the importance of this activity and despite the large number of legislative acts regulating the activities of state agencies to consider appeals, and a large number of studies, many questions concerning the definition of the nature of the institution of administrative law and the concept of «appeals» is unresolved. This is unacceptable and due to the fact that the proceedings by citizens relating to administrative proceedings that are designed to promote human rights, freedoms and protect the legal interests of the citizens.

Due to the importance of the article the features of the definition of «appeals» to the government and its essence through the analysis of the current legislation of Ukraine, Project rules Administrative-Procedural Code of Ukraine and research in this field. In order to clarify the nature of the given concept and definition of characteristics was made etymological study of this concept, given the doctrinal and legislative definition of «citizens» appeals. Due to the identified shortcomings of current legislation and the analysis proposed definition of «appeals».

Key words: treatment, the right to appeal, appeals, Project Administrative-Procedural Code, appeals to the authorities.

Вступ. На сучасному етапі розвитку Української держави для встановлення балансу у взаємовідносинах особистості та держави необхідні ефективні механізми впливу людини на публічну владу. Одним із можливих зворотних зв'язків, тобто можливості такого впливу, залишається право на звернення до державних інституцій [8]. Слід зазначити, що громадяни можуть впливати на органи державної влади та здійснювати контроль за їхньою діяльністю за допомогою реалізації різноманітних прав і свобод, проте право на звернення найчастіше використовується у повсякденних відносинах людини та держави, що зумовлюються простотою, відносною зрозумілістю, звичністю та доступністю [3]. Тому цілком зрозуміло закріплення права на звернення в Конституції України (ст. 40) та Законі України «Про звернення громадян», відображення особливостей такого провадження в проекті Адміністративно-процедурного кодексу України, а також значна увага до даного питання

вчених-адміністративістів і досвідчених юристів-практиків, зокрема В. Аверянова, О. Баклана, І. Голісніченка, І. Каліушка, О. Кузьменко, Ю. Битяка та ін. Проте, не зважаючи на посилену увагу до даного провадження, нинішнього часу залишається невирішеним питання, що ж таке звернення громадян, на законодавчому рівні та в наукових дослідженнях немає єдиного визначення поняття «звернення громадян».

Постановка завдання. У зв'язку з вищезазначеними обставинами, метою даної статті є аналіз нормативно-правових актів, які регламентують суспільні відносини у сфері звернення громадян, проекту Адміністративно-процедурного кодексу України, наукових досліджень у цій сфері стосовно визначення поняття «звернення громадян» та висвітлення пропозицій щодо певного вдосконалення нормативно-правової бази в питанні надання визначення «звернення громадян».

Результати дослідження. Людина у повсякденному житті так чи інакше постійно взаємодіє з органами державної влади, зіштовхується з необхідністю звернення з різноманітними питаннями в установи, організації, органи влади тощо. Тому цілком зрозуміло конституційне закріплення права на звернення. Зокрема ст. 40 Конституції України встановлено, що всі мають право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових осіб цих органів, що зобов'язані розглядати звернення й дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк. Питання практичної реалізації права на звернення врегульовано Законом України «Про звернення громадян», Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Інструкції з діловодства за зверненнями громадян в органах державної влади і місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності, в засобах масової інформації» від 14.04.1997 р. № 348, Указом Президента України «Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування» від 07.02.08 р. № 109/2008, Методики оцінювання рівня організації роботи зі зверненнями громадян в органах виконавчої влади, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 24.06.09 № 630, Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Класифікатора звернень громадян» від 24.09.08 р. № 858, а також Законом України «Про Кабінет Міністрів України», Постановою Кабінету Міністрів України «Про взаємодію органів виконавчої влади та державної установи «Урядовий контактний центр» від 12.08.09 р. № 898, Постановою Кабінету Міністрів України «Про організацію особистого прийому громадян у Кабінеті Міністрів України» від 12.10.10 р. № 924. До джерельної бази також належать: Концепція створення системи опрацювання звернень до органів виконавчої влади, затверджена Постановою від 18.01.12 р. № 21 «Положення про Національну систему опрацювання звернень до органів виконавчої влади та Типове положення про контактний центр Автономної Республіки Крим, області, м. Києва та Севастополя й іншими нормативно-правовими та підзаконними актами. Забезпечуючи громадян України можливістю на звернення, Закон України «Про звернення громадян» деталізує та розвиває конституційні положення і розширює коло суб'єктів, до яких мають можливість звернутися громадяни з питань, що їх турбують, відповідно до компетенції визначених суб'єктів [4]. Слід також зазначити, що зростаюча кількість звернень до органів державної виконавчої влади потребує від останніх підвищеної уваги та посилення роботи, спрямованої на своєчасне реагування на них, повний і об'єктивний їх розгляд шляхом адміністративного провадження й надання громадянам за їх результатами відповідних адміністративних послуг. У зв'язку із зазначеними тенденціями керівникам центральних та місцевих органів влади пропонується звернути увагу на необхідність забезпечити системну роботу зі зверненнями громадян, розглядаючи її як пріоритетний напрям діяльності, важливу складову заходів щодо реалізації Програми уряду «Назустріч людям» [7].

Проте залишається незрозумілим, що таке насправді звернення громадян, котре має юридичну силу та підлягає обов'язковому розгляду у визначеному законом порядку та у встановлені строки. Отже, щоб зрозуміти, що таке інститут звернення громадян, зокрема право на звернення, в тому числі і як предмет провадження в органах виконавчої влади, а також механізм його дії (реалізації), необхідно визначитися з його поняттям та сутністю.

Саме поняття «звернення» дуже різноманітне й неоднозначне. Незважаючи на закріплення на законодавчому рівні даного права, в законодавстві немає його чіткого визначення. Так, ст. 1 Закону України «Про звернення громадян» закріплює безпосередньо право на звернення, а ст. 3 визначається: «під зверненням слід розуміти викладені письмово або в усній формі пропозиції (зауваження), заяви (клопотання) і скарги», тобто дається визначення через перелік видів звернення.

Сучасний тлумачний словник української мови та Енциклопедичний юридичний словник за редакцією Ю. С. Шемушкевича надають велику кількість різноманітних, неоднозначних трактувань даного слова. Слід зауважити, що слово «звернення» переважно використовується для характеристики інформаційного зв'язку між ким-небудь поняття «звернення громадян до органів влади», то воно охоплює значно менше коло звернень, тобто звернення однієї категорії суб'єктів – громадян і лише до однієї категорії адресатів – органів влади. Тому в даному випадку слід говорити тільки про викликані потребою у спілкуванні громадян із суб'єктами влади для вирішення ними загальних питань державного чи суспільного життя або особистих питань громадян. В енциклопедичному юридичному словнику поняття «звернення громадян» визначено переважно з формальних позицій, де цей термін трактується як «особисті або групові (колективні) звернення громадян до органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, до засобів масової інформації та посадових осіб» [6].

У багатьох наукових дослідженнях, зокрема проведених В. Б. Авер'яновим, В. М. Селівановим, С. А. Авакьяном, поняттям «право на звернення» та «звернення» не дається формулювання, автори одразу починають характеризувати види звернень громадян. Так, С. А. Авакьян розглядає право на звернення як одне із основних політичних прав, характеризує види звернень, проте не надає загального визначення (поняття) «звернення громадян», зазначаючи лише, що дане право втілює «зворотній зв'язок» громадян та органів державної влади й місцевого самоврядування, а також слугує засобом впливу громадян на діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування, інститути громадського суспільства [1].

Таким чином, звернення громадян – це регламентовані нормами чинного законодавства відносини громадянина та держави, що стосуються реалізації прав, свобод та законних інтересів людини у сфері державного управління. Отже, зарахування провадження за зверненнями громадян до адміністративно-правових проваджень не викликає сумнівів. Підтвердженням таких тверджень можуть слугувати активні дослідження учених-адміністративістів. Зокрема, Ю. П. Битяк вказує на нормативно-правові акти, у яких закріплено зазначене право на звернення, наголошує на його значущості для життєдіяльності суспільства, а також характеризує види звернень, проте визначення «права на звернення» в адміністративному праві чи самого «звернення» не дає [4].

Інший дослідник в адміністративному праві Г. Котляревська у своїх працях також підкреслює неоднозначність у розумінні визначення «звернення громадян». У науковому аналізі Г. Котляревською запропоновано таку дефініцію: «звернення громадян до органів влади – це спосіб ініціювання громадянами в усній або письмовій формі їх спілкування з органами державної влади чи місцевого самоврядування, посадовими особами цих органів для задоволення інтересів громадян шляхом владного вирішення певних питань суспільного, державного, колективного чи особистого життя, що передбачає відповідне реагування цих органів і посадових осіб на звернення та відповідь на звернення». Слід також погодитися, що поняття «звернення громадян до органів влади» має змістовну та формальну частини його розуміння. До змістовної включається мета звернення, предмет або питання чи привід, у зв'язку з яким здійснено звернення, а також спосіб реагування органів влади та їх посадових осіб на звернення громадян. Як формальну складову зазначеного поняття можна виділити форму звернення (усна, письмова), суб'єкта, до якого було адресовано звернення та суб'єкта, що адресує звернення [6].

Проте зауважимо, що наведене визначення не відображає всіх аспектів, оскільки обмежує, по-перше, коло суб'єктів, до яких може звернутися громадянин, і яке закріплено законодавчо. Вважаю недоцільно також і вживання виразу «задоволення інтересів громадян», бо, скажімо, такий вид звернення, як пропозиція, може не торкатися безпосередньо інтересів

громадянина, що звертається, оскільки містить поради, рекомендації.

Таким чином, якщо говорити про доктринальне визначення поняття «звернення громадян», слід зазначити, по-перше, звернення громадян є однією із форм народовладдя, що здійснюється у вигляді обов'язку щодо розгляду у встановлені законодавством строки громадянської ініціативи, направленої на прийняття органом державної влади в межах установлених повноважень акта, що не суперечить чинному законодавству України, чи вирішення ним у тій чи іншій формі суспільно значущого чи особистого питання. По-друге, законодавчо встановлений спосіб захисту прав, свобод, законних інтересів громадян, що здійснюється ним у публічно-правовій формі шляхом направлення заяв, скарг та інших видів звернення до органів державної влади. Отже, право громадян на звернення до органів державної влади можна розглядати як складова частина народовладдя, складом котрого є безпосереднє вираження громадянами, їх об'єднаннями своєї волі в різних посланнях, направлених до державних органів з метою забезпечення реалізації та захисту прав, свобод і законних інтересів громадян чи для покращання діяльності органів державної влади, до яких адресовано звернення і про діяльність яких у ньому йдеться.

Щодо законодавчого визначення поняття «звернення громадян» слід зазначити: у законодавстві вказане поняття також не мало чіткого визначення. Наприклад, у положеннях Указу Президії Верховної Ради СРСР від 12 квітня 1986 р. «Про порядок розгляду пропозицій, заяв і скарг громадян» встановлено, що звернення громадян до державних і громадських органів з пропозиціями, заявами, скаргами – важливий засіб здійснення і охорони прав особистості, зміцнення зв'язків державного апарату з населенням, суттєве джерело інформації, необхідної для вирішення поточних і перспективних питань державного, господарського і соціально-культурного будівництва, одна з форм участі тих, хто працює в управлінні; звернення громадян сприяють посиленню контролю народу за діяльністю державних і громадських органів, боротьбі зі зловиканням, бюрократизмом та іншими недоліками в їх роботі [6, 9]. Проте законодавчого визначення поняття «звернення громадян» немає.

З прийняттям Закону України «Про звернення громадян» від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР встановлено, що під зверненнями громадян слід розуміти викладені в письмовій або усній формі пропозиції (зауваження), заяви (клопотання) і скарги. Таким чином, законодавець закріпив форми вираження та види звернень, але таке визначення не можна вважати загальним поняттям звернення громадян до органів державної влади.

Останнім часом досить активно обговорюється необхідність прийняття загального закону, який би врегулював взаємодію громадян України та органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування. Такий нормативно-правовий акт названо Адміністративно-правовий кодекс.

У 2008 р. Кабінет Міністрів України вніс на розгляд до Верховної Ради України проект Адміністративно-процедурного кодексу України (далі – Проект). Відповідно до ст. 1 Проекту регулюються відносини, що виникають під час провадження органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами діяльності із забезпечення реалізації та захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб (далі – особи), у тому числі щодо отримання адміністративних послуг, виконання ними визначених законом обов'язків, регламентуються процедури розгляду адміністративних справ. Отже, за змістом Проекту регулюватимуться суспільні відносини, які забезпечуються органами публічної адміністрації щодо реалізації прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб. Так, згідно зі ст. 3 Проекту адміністративне провадження відповідно до цього Кодексу відкривається за заявою особи про забезпечення реалізації та захисту своїх прав і законних інтересів, у тому числі щодо отримання адміністративних послуг, а також виконання визначених законом обов'язків; за ініціативою адміністративного органу, в тому числі у порядку здійснення ним контрольних повноважень; за скаргою особи щодо прийнятого адміністративного акта, процедурних рішень, дій чи бездіяльності адміністративного органу [2].

Висновки. Виходячи з вищевикладеного, можна дійти висновку про те, що законодавець узагалі відмовляється від загального поняття звернення громадян, замінюючи його поняттями видів звернень громадян, а саме заявою особи щодо забезпечення реалізації та

захисту своїх прав, законних інтересів та скаргю особи щодо прийнятого адміністративного акта, процедурних рішень, дій чи бездіяльності адміністративного органу, при цьому залишаючи неврегульованими питання провадження за зверненнями інших видів. Водночас слід зазначити, надаючи визначення поняттю в Проекті, законодавець зосереджує свою увагу здебільшого на суб'єктивній стороні вказаного права, що також не повною мірою відображає сутність даних понять. Слід також зауважити, що законодавець так і не дає визначення поняття «звернення громадян». У зв'язку з цим виникає потреба у наданні законодавчо визначеного поняття «звернення», зокрема з урахуванням наявної нормативно-правової бази. Пропоную визначити «звернення громадян» як спосіб ініціювання громадянами в усній або письмовій формі їх спілкування з органами державної влади чи місцевого самоврядування, посадовими особами цих органів у межах, визначених чинним законодавством повноважень, з метою забезпечення реалізації та захисту прав, свобод і законних інтересів громадян чи для покращання діяльності органів державної влади, до яких адресовано звернення і про діяльності яких у ньому йдеться, шляхом владного вирішення певних питань суспільного, державного, колективного чи особистого життя, що передбачає відповідне реагування цих органів і посадових осіб на звернення за допомогою прийняття адміністративного акта та відповідь на звернення.

Таким чином, з урахуванням вищевикладеного, зазначимо, що реалізація «зворотного» зв'язку держави та громадянина, забезпечення політичних прав громадян, розвитку та здійснення народовладдя в Україні неможливо без закріплення права на звернення громадян до органів державної влади та відповідно розвитку і законодавчого закріплення провадження за зверненнями громадян. Тож слід наголосити, що гармонізація адміністративно-правового регулювання зазначеної сфери потребує чіткого визначення основоположного поняття, а саме «звернення громадян». Для цього необхідно визначитися зі складовими формального та змістового аспекту даного визначення та закріплення означеного поняття у законодавстві України.

Вважаю за доцільне визначити поняття «звернення громадян» як законодавчо закріплений спосіб ініціювання громадянами в усній або письмовій формі їх спілкування з органами державної влади чи місцевого самоврядування, посадовими особами цих органів у межах визначених чинним законодавством повноважень з метою забезпечення реалізації та захисту прав, свобод і законних інтересів громадян чи з метою покращання діяльності органів державної влади, до яких адресовано звернення і про діяльність яких у ньому йдеться, шляхом владного вирішення певних питань суспільного, державного, колективного чи особистого життя, що передбачає відповідне реагування цих органів і посадових осіб на звернення за допомогою прийняття адміністративного акта та відповідь на звернення.

Список використаних джерел:

1. Авакьян С. А. Конституционное право России : учебный курс / Авакьян С. А. – М. : Юристъ, 2006. – Т. 1. – С. 635–638.
2. Адміністративно-процедурний кодекс України [Електронний ресурс] : законопроект від 18 липня 2008 р. № 2789. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=2789&skl=7.
3. Алистратов Ю. Н. Право петиций в Российской Федерации / [Ю. Н. Алистратов ; под ред. Ю. А. Дмитриева]. – М. : Манускрипт, 1997.
4. Адміністративне право України : підручник / [Ю. П. Битяк, В. М. Гарашук, О. В. Дьяченко та ін. ; за ред. Ю. П. Битяк. – К. : Юрінком Інтер. – 2005.
5. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://w1.c1.rada.gov.ua>.
6. Котляревська Г. Визначення поняття та видів звернень громадян до органів влади / Г. Котляревська // Віче. – 2009. – № 22. – С. 13–15.
8. Кудря В. Види проваджень за зверненнями громадян до органів виконавчої влади та адміністративні (управлінські) послуги / В. Кудря // Право України. – 2006. – № 3. – С. 12–15.
9. Третьяков И. А. Место конституционного права на обращение в системе основных

прав человека и гражданина / И. А.Третьяков // Юрист – Правоведь. – 2010. – № 2. – С. 14–18.
10. О порядке рассмотрения предложений, заявлений и жалоб граждан [Электронный ресурс] : Указ Президиума Верховного совета СССР от 12 апреля 1968 г. № 2534-VII / – Режим доступа : http://www.businesspravo.ru/Docum/DocumShow_DocumID_36054.html.

КОЗЬЯКОВ І. М.,
кандидат юридичних наук, доцент
(Національна академія прокуратури України)

УДК 349.6

ДЕРЖАВНИЙ ГІРНИЧИЙ НАГЛЯД: РЕЗУЛЬТАТИ РЕФОРМУВАННЯ

Розглянуто питання компетенції державного гірничого нагляду в сучасних умовах оптимізації системи органів державної влади, напрацьовано наукові підходи до класифікації повноважень Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки України в цій сфері.

Ключові слова: *надрокористування, державний контроль, державний гірничий нагляд, компетенція, класифікація повноважень.*

Рассмотрены вопросы компетенции государственного горного надзора в современных условиях оптимизации системы органов государственной власти, сформированы научные подходы к классификации полномочий Государственной службы горного надзора и промышленной безопасности Украины в данной сфере.

Ключевые слова: *недропользование, государственный контроль, государственный горный надзор, компетенция, классификация полномочий.*

In this article the competence of state mining supervision as a result of optimizing the system of state authorities. The author has formed the scientific approaches to the classification powers of these institutions in the sphere of subsoil use.

Key words: *subsoil use, state control, state mining supervision, competence, classification authority.*

Вступ. За різноманітністю корисних копалин і багатством надр Україна випереджає такі розвинуті країни світу, як США, Канада, Англія, Франція, Китай та ін. Деякі корисні копалини України представлені унікальними за запасами і якістю сировини родовищ, які розташовані в досить сприятливих умовах для створення гірничопромислових комплексів.

Серед об'єктів права власності українського народу, визначених ст. 13 Конституції України, надра посідають самостійне місце як первинне, системотвірне поняття права надрокористування. В Основному Законі держави закріплено положення, відповідно до яких кожен громадянин має право користуватися природними об'єктами права власності народу, кожен має право на безпечне для життя і здоров'я навколишнє природне середовище та на відшкодування заподіяної порушенням цього права шкоди. Закладені конституційно-правові ідеї у сфері екології є новелами для сучасної Української держави, ключовими щодо законотворення та правозастосування у практиці регулювання гірничих відносин.

Підвищення загального рівня соціально-економічного розвитку суспільства неминуло супроводжується збільшенням споживання невідновних природно-мінеральних ресурсів, інтенсивною розробкою родовищ корисних копалин. Тому державне забезпечення ефективного використання та охорони надр є однією з глобальних еколого-правових проблем сучасності.

Правовим аспектам державного управління в галузі охорони довкілля, реалізації екологічної політики держави присвячено праці таких науковців: В. І. Андрейцева, Г. І. Балюк,

